האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

סילבוס

היבטים בין-תרבותיים בייעוץ - 34032

תאריך עדכון אחרון 08-07-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס:חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2

סמסטר:שנתי

שפת ההוראה:עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז):שפיק מסאלחה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Masalha@013.net.il

שעות קבלה של רכז הקורס:ימי שלישי לפי תאום מראש

מורי הקורס:
ד"ר שפיק מסאלחה

תאור כללי של הקורס:
קורס זה דן באספקטים השונים של רב תרבותיות בכלל ובאופן הביטוי שלה במעשה החינוכי בפרט.

מוקד הקורס הוא רב-תרבותיות בקונטקסט הייעוץ. תחילה יובהר הקשר בין בעיות הפרט לבין התרבות בה הוא גדל ולאחר מכן יידונו הסוגיות השונות של ההתערבות בעבודת היועץ כאשר הנועץ בא מתרבות שונה, מזו של היועץ.
הקורס ישלב בין קריאה תיאורטית מקיפה בתחום לבין התנסות במהלך הקורס בסוגיות השונות בהן דן הקורס. ההתנסות תיעשה בתוך הכיתה על ידי השתתפות בחלקים חווייתיים ומחוץ לכיתה על ידי עריכת מפגשים עם אנשים מתרבות אחרת.

<u>מטרות הקורס:</u>
1. לבדוק ולהעלות למודעות את ההתייחסות הפנימית שלנו למפגשים רב-תרבותיים,תוך זיהוי המכשולים הפוטנציאליים העומדים בפנינו.
2. לספק ידע והבנה לגבי תפקוד האינדוידואל בקונטקסט התרבותי בו גדל, תוך דגש על הפרעות בתפקוד.
3. ללמוד את גישות ההתערבות המתאימות במפגש בו היועץ והנועץ שייכים לתרבויות שונות. זיהוי מכשולים ובחינת דרכים להתגבר עליהם.

<u>תוצרי למידה</u>
<u>בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:</u>
1. התלמיד יצליח לנהל מפגשים בין-תרבותיים.
2. התלמידים ידעו לנהל מפגש יעוצי בין-תרבותי.
3. התלמידים ישלטו בחומר התאורטי בתחום הבין-תרבותי.

<u>דרישות נוכחות (%):</u>
80

<u>שיטת ההוראה בקורס:</u>הרצאה, דיון וסימולציות

<u>רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:</u>
1. בחלק הראשון של הקורס יעברו המשתתפים התנסות בתוך הכיתה אשר תאפשר הכרת העצמי, והאחר בנוגע לאספקטים התרבותיים והבינתרבותיים בחיינו.
2. בחלק השני יידונו מאמרים אשר מתיחסים למונח רב-תרבותיות בכלל ולרב-תרבותיות בחברה הישראלית בפרט.
3. בחלק השלישי - נדון בהבנת הדינמיקה של הבעיה בהתחשב בקונטקסט התרבותי - במילים אחרות פסיכופתלוגיה - ותרבות.
4. בחלק הרביעי יוצגו גישות שונות לייעוץ רב-תרבותי. סטודנטים יתבקשו לעשות עבודה בה ישוו בין הגישות השונות תוך הישענות על שלושה מאמרים שונים.
5. בחלק החמישי - סטודנטים יתבקשו לערוך ראיון בזוגות עם מרואיינ/ת ששייך לתרבות שונה משלהם ולהציג את פרי עבודתם בכיתה תוך התייחסות להבנת הבעיה של המרואיין והדינמיקה של האישיות שלו וגם התייחסות לאופן ההתערבות וניהול הראיון איתו/ה.
מקרה זה ישמש תרגול לעבודה הסופית.

בשלב זה ייעשו גם סימולציות של מפגשי ייעוץ בתוך הכיתה.
6. בסוף הקורס סטודנטים יגישו עבודה מסכמת בזוגות שתכלול ראיון עם נועץ פוטנציאלי ששייך לתרבות שונה מזו של המראיין. תוך התייחסות לדינמיקה של הבעיה ולדינמיקה של ההתערבות. סטודנטים יתבקשו להעזר בחומר הביבליוגרפי ובלמידה שנעשתה משך כל השנה.

<u>חומר חובה לקריאה:</u>

אלקרינאוי, ע. (1998), תרומת הגישה ההבנייתית לפרקטיקה המקצועית בחברה רב-תרבותית. חברה ורווחה יח (2), 253-267.
אריאל מ. אייצק צ. (1991), פסיכופתולוגיה בקרב עולים מאתיופיה הרפואה 121 עמ' 417-421.
בודובסקי ד. (1987), האם היא הותקפה על ידי רוח הזאר - ניסיון לשלב טיפול מערבי ומסורתי, בתוך מנדלסון י. (עורך). טיפול בבעיותיהם של עולים מאתיופיה, ירושלים, הסוכנות היהודית לארץ ישראל, עלית הנוער, היחידה לטיפול בנוער עולה.
בילו י., ולבב י. (1981), הפסיכיאטריה בישראל. מבט בין-תרבותי, בריאות נפש קהילתית בישראל (עורכים א. אבירם, וי. לבב), ת. צ'ריקובר עמ' 69-89.
גירץ, תאור גדוש (1990), לקראת תיאוריות תרבות פרשנית, פרשנות של תרבויות, הוצאת ירושלים כתר, עמ' 15-39.
הורנצ'יק. ג. (2003). היתרונות של ריבוי זהויות: השתמעויות ממחקרים על זהות תרבותית והסתגלות. בתוך לשם אלעזר ורואר-סטריאר דורית (עורכים). שונות תרבותית כאתגר לשירותי אנוש. עמודים 127-138.
* יונגמן, ר. מינוצ'ין-איציקסון, ש. זרה, מ. וזילבר, נ. (1997). ביטויים של מצוקות נפשיות בקרב יהודי אתיופיה בישראל. חברה ורווחה, יח' 1 עמ' 75-95.
יונה, יוסי (2005), לקראת רב-תרבויות בחינוך: קווי מתאר כלליים. בתוך בזכות ההבדל מכון ון-ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד תל-אביב. פרק שלישי עמודים 112-121.
* לם צבי (2000). חינוך רב תרבותי, בין תרבותי - האם יש בזה ממש? מתוך חינוך לתרבות בחברה רב תרבותית. סוגיות בהשתלמויות מורים, האוניברסיטה העברית בירושלים, בי"ס לחינוך, עמ' 17-22.
מאוטנר, מנחם, שגיא אבי, ושמיר רונן (1998), רב-תרבותיות במדינה דמוקרטית ויהודית, הוצאת רמות. בתוך הספר העמודים הבאים: 67-76, 79-92, 93-104.
Banks, James, A. (1995). Multicultural education: Historical development, dimensions and practice. In James Banks and McGee & C.A. Banks (Ass. Eds.), Handbook of research on multicultural education (pp. 3-24). San Francisco: Jossey Bass.
* Colman, H. (1995). Cultural factors and the counseling process. Implications for school counselors. School Counselor, 42, 3, 180-185.
* Crapanzano, V. (1973). The Hamadsha: A Study in Moroccan Ethnopsychiatry. Berkeley: University of California Press. The Hadra, Chapter 10. pp. 184-212.
Entwistle, Harold (1999). Educating multicultural citizens: Melting pot or mosaic? International Journal of Social Education, 14 (2), Fall/winter 1999/2000.
* Gorkin, M, Masalha, S., & Yatziv, G. (1985). Psychotherapy of Israel-Arab Patients: Some Cultural Considerations. Journal of Psychoanalytic Anthropology, 8, 215-230.
* Masalha, S. (1999). Psychodynamic Psychotherapy as Applied in an Arab Village Clinic. Clinical Psychology Review, Vol. 19, No. 8, pp. 987-997.
* Sue, S., & Zane, N. (1987). The Role of Culture and Cultural Techniques in Psychotherapy: A Critique and Reformulation. American Psychologist 42, 37-45.
Abu-Baker, K. (1999). Acculturation and re-acculturation influence: Multilayer

contexts in therapy. Clinical Psychology Review, 19, 951-967.
- Abu-Baker, K. (1999). The importance in cultural sensitivity and therapist self awareness when working in mandatory clients. Family Process, 38 (1), 55-67/
Al-Krenawi, A. (1999). An overview of rituals in Western therapies and intervention: Argument for their use in cross-cultural therapy. International Journal for the Advancement of Counselling, 21, 30-17.
Al-Krenawi, A., & Graham, J.R. (2000). Culturally sensitive social work with Arab clients in mental health setting. Health & Social Work, 25 (1), 9-12.
American Psychiatric Association (1994). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 4th Edition. Washington, DC, American Psychiatric Association, pp. XV-XXV and 1-36.
Bilu, Y. & Witztum, E. (1993). Working with Jewish Ultraorthodox Patients: Guidelines for a Culturally Sensitive Therapy. Culture, Medicine, and Psychiatry 17: 197-233.
Dow, J. (1986). Universal Aspects of Symbolic Healing: A Theoretical Synthesis. American Anthropologist 88, 56-69.
Dwairy, M. (1999). Toward psycho-cultural approach in Middle Eastern societies. Clinical Psychology Review, 19, 909-915.
Gorkin, M. (1986). Countertransference in Cross-Cultural Psychotherapy. The Example of Jewish Therapist Arab Patient. Psychiatry, Vol. 49, No. 1, pp. 69-90.
Kleinman, Arthur (1988). Rethinking Psychiatry: From Cultural Category to Personal Experience. New York: The Free Press, Chapter 6, pp. 108-141.
Minuchin Itzigsohn, S.D., Ben-Shaoul, R., Weingrod, A., & Krasilowsky, D. (1980). The Effect of Cultural Conceptions on Therapy: A Comparative Study of Patients in Israel: Psychiatric Clinics. Culture, Medicine and Psychiatry, 8, 229-254.
Murphy, J.M. (1976). Psychiatric Labeling in Cross-Cultural Perspective Science, 191: 1019-1027.
Pedersen, P., Trimble, J.G., & Draguns, J.G. (2002). Counseling across cultures. New York: Sage.
Sharon, N., & Shwartzman, O. (1998). Professional and traditional collaboration in the mediation of family conflicts: The case of Ethiopian immigrants in Israel. Mediation Quarterly, 16 (1), 3-13.
Slonim-Nevo, V., Sharaga, Y., & Mirsky, J. (1999). A culturally sensitive approach to therapy with immigrant families: The case of Jewish emigrants from the former Soviet Union. Family Process, 38 (4), 445-461.
Sue, D.W. & Sue. D. (2002). Counseling the culturally diverse: Theory and Practice. (4th ed.). New York: Wiley, John & Sons.
Tatar, M. (1998). Counseling immigrants: School contexts and emerging strategies. British Journal of Guidance and Counseling, 26, 337-352.
Walzer, Michael (1995). Education, democratic citizenship and multiculturalism. Journal of Philosophy of Education, 29 (2), 181-189.
**Williams, V. (2005). International Journal for Adolescents and Counseling, 27, 125-130.*

<u>חומר לקריאה נוספת:</u>
פרטי קריאה מסומנים בכוכבית הם קריאת חובה.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 70 %
הגשת תרגילים 20 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

<u>מידע נוסף / הערות:</u>
אין